

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **F.**, IČO: X., zastúpeného JUDr. P. M., proti žalovanému **P.**, IČO: X., **o ochranu dobrej povesti právnickej osoby**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 10 C 197/2004, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2010, sp.zn. 2 Co 279/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2010, sp.zn. 2 Co 279/2008 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 100 000 Sk, ako aj vo výroku o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 13. mája 2008, č.k. 10 C 197/2004-298 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 100 000,--Sk do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku náhrady nemajetkovej ujmy žalobu zamietol. Žalovaného zároveň zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 26 000,--Sk a náhradu trov právneho zastúpenia 91 320,50,--Sk na účet advokáta JUDr. P. M., do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. S poukazom na ustanovenie § 19b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že v posudzovanej veci morálne zadosťučinenie postačujúce nie je a priznaná satisfakcia vo výške 100 000,--Sk je primeraná spôsobenému zásahu a to tak z hľadiska jeho intenzity a formy, ako aj okolnostiam, za ktorých k nemu došlo. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu a žalovaného rozsudkom z 28. apríla 2010, sp.zn. 2 Co 279/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny

v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu a ustálil, že náhrada nemajetkovej ujmy v sume 100 000,--Sk je primeraná spôsobenému neoprávnenému zásahu do dobrej povesti žalobcu. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok odvolacieho súdu podľa jeho obsahu len v časti, v ktorej bol zaviazaný na zaplatenie sumy 100 000 Sk a náhradu trov konania zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p. tvrdiac, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces. Za takú vadu označil skutočnosť, že mu nebolo doručené doplnenie odvolania žalobcu (vrátane jeho vyjadrenia k nim podanému odvolaniu), v dôsledku čoho nemal možnosť sa k nemu vyjadriť. Mal za to, že súd prvého stupňa nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu vyslovený v rozsudku z 19. marca 2007, sp.zn. 2 Co 148/2006, ktorým bol viazaný a opakovane sa nevysporiadal s odôvodnením, prečo zadost'učinenie formu ospravedlnenia nepovažoval za dostačujúce. Namietal tiež, že súdy v danej veci nesprávne zistili skutkový stav a nesprávne aplikovali ustanovenie § 19b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaného odmietnuť resp. zamietnuť a zaviazat' ho k náhrade trov dovolacieho konania vo výške 152,77 eur.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr to, či dovolanie žalovaného smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

So zreteľom na žalovaným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv,

ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm.f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne

nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.).

Podľa § 209a ods. 1 O.s.p., ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O.s.p., doručí súd prvého stupňa bezodkladne odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov, aby sa k odvolaniu vyjadrili.

Podľa § 211 ods. 1, veta tretia, O.s.p., odvolací súd sám odstráni vady pri doručovaní odvolania a výzvy podľa § 209a ods. 1 tak, že sám vykoná doručovanie.

Porušenie povinnosti doručiť odvolanie vrátane vyjadrenia k odvolaniu účastníkom konania má za následok vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa účastníkovi konania odníma možnosť uplatnenia procesného práva vyjadriť sa k úkonu druhého účastníka konania. Odníma sa mu tým právo na spravodlivý proces.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca písomným podaním osobne podaným na odvolacom súde dňa 28. júla 2009, označeným ako „Doplnenie odvolania žalobcu proti

rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 13. mája 2008, sp.zn. 10 C 197/2004-298 a vyjadrenie k odvolaniu žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 13. mája 2008, sp.zn. 10 C 197/2004-298“ (č.l. 337 spisu) doplnil svoje odvolanie zo dňa 11. júla 2008 (č.l. 318 spisu) a zároveň sa aj vyjadril k odvolaniu žalovaného. Keďže predmetné doplnenie odvolania žalobcu vrátane jeho vyjadrenia k odvolaniu žalovaného bolo doručené odvolaciemu súdu po tom, ako mu bola vec predložená na ďalšie konanie a rozhodnutie, v zmysle ustanovenia § 211 ods. 1 O.s.p. mal povinnosť doručiť doplnenie odvolania vrátane jeho vyjadrenia k dovolaniu žalovanému odvolací súd. Odvolací súd ich však žalovanému nedoručil.

Uvedeným postupom odvolacieho súdu bola žalovanému odňatá možnosť vyjadriť sa k uvedenému písomnému prejavu žalobcu, čím odvolací súd zaťažil svoje konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Vzhľadom na to, že predmetné podanie žalobcu obsahovalo aj jeho vyjadrenie k odvolaniu žalovaného, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba tiež považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ako súčastí práva na spravodlivý proces (*mutatis mutandis* I.ÚS 2/05, I.ÚS 100/04, I.ÚS 335/06).

V tejto súvislosti je potrebné uviesť aj to, že v zmysle zaužívanej súdnej praxe (viď napr. R 50/1999) i keď zákon v ustanovení § 240 ods. 1 O.s.p. zveruje právo podať dovolanie účastníkovi konania, z účelu dovolania vyplýva, že toto právo neprislúcha tomu účastníkovi, v neprospech ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu nevyznelo a ktorý takýmto rozhodnutím nebol dotknutý vo svojich právach. Preto hoci dovolateľ vo svojom dovolacom návrhu navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu v celosti, z odôvodnenia jeho mimoriadneho opravného prostriedku vyplývalo, že nesúhlasí len s rozhodnutím v časti, v ktorej bolo návrhu vyhovené, vrátane rozhodnutia o náhrade trov konania. Preto dovolací súd s poukazom na ustanovenie § 41 ods. 2 O.s.p. považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za napadnuté len v jeho vyhovujúcej časti, vrátane rozhodnutia o náhrade trov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na to, že aj v prípade, ak by dovolateľ napadol rozhodnutie odvolacieho súdu v celosti, bolo by nevyhnutné jeho dovolanie v časti, v ktorej bolo

potvrdené rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu, odmietnuť z dôvodu subjektívnej neprípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd rozhodnutie v napadnutej časti vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovaného uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. novembra 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová